

УДК 631.5:633.844

ОПТИМІЗАЦІЯ ПАРАМЕТРІВ СІВБИ ГІРЧИЦІ САРЕПТСЬКОЇ

Юник А. В., канд. с.-г. наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Сучасні сорти олійних культур родини *Brassicaceae* мають значний потенціал урожайності. Проте, вони потребують диференційованого підходу до регіону вирощування, технології вирощування. Разом з тим багато агротехнічних заходів щодо вирощування не лише нових сортів, а взагалі вищеназваних культур, в умовах Лісостепу України вивчені недостатньо. Однією з важливих умов одержання високої продуктивності ярих культур, в т.ч. гірчиці сарептської, є визначення оптимального способу сівби, строків сівби та норм висіву насіння. Особливо це актуально для нових сортів із високою потенційною врожайністю. За дуже раннього строку сівби посіви гірчиці можуть заростати бур'янами, а за більш пізніх, особливо в посушливі роки, – знижується польова схожість насіння. Якщо із строками сівби більшість вчених мають схожі думки, то із способами сівби, нормами висіву – все набагато складніше. Рекомендована густина стояння рослин гірчиці сарептської на 1 га коливається від 1,0 до 2,5 млн і більше рослин на 1 га залежно від сортових особливостей, зони вирощування, способу сівби, системи контролювання забур'яненості посівів та ін. Виходячи з цього, мета наших досліджень полягала у визначенні оптимальних параметрів сівби гірчиці сарептської в умовах Правобережного Лісостепу.

Дослідження проводили у 8-пільній стаціонарній зерно-просапній сівозміні кафедри рослинництва на базі ВП НУБіП України «Агрономічна дослідна станція» та у лабораторії аналітичних досліджень кафедри рослинництва НУБіП України протягом 2015–2017 рр. Для досягнення поставленої мети нами був закладений трифакторний польовий дослід. Загальна площа ділянки – 30 м², облікової – 25 м², повторність дослідів – чотириразова, розміщення варіантів послідовне. Під час проведення досліджень використовували загальноприйняті методики для наукових досліджень в агрономії.

Схемою дослідів передбачалося вивчення наступних факторів: фактор А – строки сівби: 1) за температури ґрунту на глибині 10 см 5–6 °С (ІІІ декада березня – І декада квітня), 2) за температури ґрунту на глибині 10 см 6–7 °С (І – ІІ декада квітня), 3) за температури ґрунту на глибині 10 см 8–9 °С (ІІ–ІІІ декада квітня); Фактор В – способи сівби: 1) звичайний рядковий (ширина міжрядь 12,5 см), 2) широкорядний (ширина міжрядь 45 см); фактор С – норми висіву насіння: 1) 1,5 млн. сх. нас./га, 2) 2,0 млн. сх. нас. /га, 3) 2,5 млн. сх. нас. /га (контроль).

В середньому за роки досліджень найпродуктивнішими були звичайні рядкові посіви з шириною міжрядь 12,5 см за різних строків сівби. Так, за другого строку сівби, в середньому за роки досліджень, за сівби

широкорядним способом за норми висіву 1,5 млн шт./га врожайність гірчиці становила 2,36 т/га. Зменшення ширини міжрядь до 12,5 см призводить до її суттєвого підвищення (2,70 т/га).

При збільшенні норми висіву до 2,0 млн шт./га схожих насінин за рядкового способу сівби урожайність підвищувалася порівняно з нормою висіву 1,5 млн. За першого та третього строків сівби спостерігалось зниження врожайності порівняно з другим строком, але закономірності її залежності від дії факторів що вивчались зберігалися. Тому найнижчий рівень урожайності (1,68 т/га) отримано за норми висіву 1,5 млн шт./га схожих насінин за третього способу сівби, за якого висока температура на період цвітіння – формування насіння та нестача вологи негативно вплинули на урожайність гірчиці сарептської. За сівби гірчиці сизої широкорядним способом врожайність найвищою була за другого строку сівби та норми висіву 1,5 млн шт./га схожих насінин – 2,36 т/га.

Отже, найвищу врожайність гірчиця сарептська формує за сівби звичайним рядковим способом в II строк сівби (температура ґрунту на глибині 10 см 6–7 °С (I – II декада квітня) та нормі висіву 2,0 млн шт./га схожих насінин. За сівби гірчиці сарептської широкорядним способом норма висіву повинна складати 1,5 млн шт./га схожих насінин.